

PROGRAM PROFILAKTYKI

Gimnazjum nr 1 w Koszęcinie

WSTĘP

Program profilaktyki Gimnazjum nr 1 w Koszęcinie jest programem dopełniającym Program Wychowawczy i stanowi jego integralną część.

Biorąc pod uwagę treści, jakie niesie za sobą Program Profilaktyki, jego założenia mieszczą się w:

1. Programie Wychowawczym, który stanowi uporządkowany opis celów i działań odnoszących się do funkcjonowania szkoły w aspekcie wychowania.

Treści profilaktyczne mają swoje źródło w punkcie 9.: "Wychowujemy człowieka potrafiącego powiedzieć NIE patologiom współczesnego świata" oraz innych punktów związanych z profilaktyką i promocją zdrowia.

2. Szkolnym Zestawie Programów Nauczania, w aspekcie zgodności z treściami zawartymi w programach nauczania oraz z treściami ścieżek edukacyjnych.

3. Szkolnym systemie oceniania. System oceny zachowania motywuje do przeciwstawiania się niekorzystnym czynnikom i wspiera uczniów w dokonywaniu właściwych wyborów.

Szczegółowy system oceniania obowiązujący w naszej szkole znajduje się w Regulaminie Praw i Obowiązków Ucznia Gimnazjum nr 1 w Koszęcinie.

Podstawowym założeniem Programu Profilaktyki jest wspomaganie uczniów w rozwoju, wspieranie w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu oraz ograniczanie i likwidowanie czynników niekorzystnych dla ich życia i zdrowia.

Głównym celem działań profilaktycznych jest więc szeroko pojęta ochrona ucznia przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju. Jest to szczególnie istotne dla młodzieży w wieku gimnazjalnym, w okresie dorastania, kiedy to pod wpływem intensywnych zmian zachodzących w osobowości młodego człowieka istnieje zwiększone zagrożenie podejmowaniem ryzykownych zachowań.

Zaplanowane i systemowe działania profilaktyczne dostosowane do wieku uczniów stanowią niezwykle istotny element w procesie wychowania, a realizacja założonych celów wspomaga podstawowe priorytetów funkcjonowania szkoły.

I PODSTAWA PRAWNA

Program Profilaktyki został opracowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Rozporządzenie MENiS z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem;
- Rządowy program na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła” z dn.19.08.2008r.,
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dn. 26.10.1982r.,
- Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół;
- Konwencja Praw Człowieka;
- Konwencja o Prawach Dziecka;
- Program Wychowawczy Gimnazjum nr 1 w Koszęcinie;
- Statut Zespołu Szkół w Koszęcinie.

II POZIOMY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Szkoła, jako teren realizacji wczesnych działań profilaktycznych powinna przede wszystkim skupiać się na działaniach **profilaktyki pierwszorzędowej**.

Jest ona skierowana do wszystkich uczniów, którzy nie podejmują jeszcze zachowań ryzykownych i stanowi rodzaj 'szczepionki', zwiększając ich odporność na oddziaływanie niekorzystnych czynników. Zawiera w sobie przede wszystkim treści z zakresu promocji zdrowia. Realizatorem na tym poziomie działań są wszyscy nauczyciele, wspierani przez pedagoga i specjalistów.

Najważniejsze zadania szkoły w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej to:

- promowanie zdrowego stylu życia, kreowanie wysokiej jakości życia,
- tworzenie zdrowej i przyjaznej atmosfery,
- wspieranie procesu wychowania,

- zapewnienie uczniom odpowiedniej opieki,
- wspomaganie prawidłowych procesów rozwoju fizycznego i psychicznego uczniów,
- ochrona przed negatywnymi zjawiskami,
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie z wymogami życia,
- rozwijanie w uczniach potencjałów chroniących ich przed zagrożeniami,
- diagnoza i przeciwdziałanie zagrożeniom,
- identyfikacja osób będących w grupie podwyższonego ryzyka oraz kierowanie ich do odpowiednich specjalistów,
- nawiązywanie współpracy z placówkami pomocowymi.

Niniejszy Program Profilaktyki zawiera również elementy **profilaktyki drugorzędowej**, odnoszącej się do osób, które z różnych powodów zagrożone są patologią, lub które podjęły choć jedno zachowanie ryzykowne (tzw. Eksperymentatorzy). Głównym celem będzie tu ograniczenie podejmowania ryzykownych zachowań, zachęcanie uczniów do wycofywania się z nich oraz tworzenie warunków umożliwiających to wycofanie się.

W sytuacji pojawienia się jakiegokolwiek zagrożenia prowadzone będą odpowiednie **działania interwencyjne**. Konieczne będzie w tym przypadku odwołanie się do specjalistycznej pomocy, a także współdziałanie w podejmowanych działaniach rodziców ucznia.

Sposób postępowania z uczniami, którzy naruszają regulaminy szkolne oraz ogólnie przyjęte normy społeczne i prawne opisane są w szczegółowych procedurach zawartych w Szkolnym Systemie Bezpieczeństwa.

III CELE PROGRAMU PROFILAKTYKI

Podstawowym celem programu profilaktyki jest wyposażenie uczniów w odpowiednią wiedzę oraz umiejętności dotyczące wszelkiego rodzaju sytuacji zagrożeń.

Jednocześnie, podczas realizacji zadań, będzie stawiany bardzo duży nacisk na promocję zdrowia.

Główne cele, jakie przyświecają programowi to:

1. Promocja zdrowia
 - promocja zdrowia i zdrowego stylu życia; zwiększanie wiedzy i dostępności informacji na temat zdrowia,
 - kształtowanie nawyków prozdrowotnych, w tym:
 - odpowiedniego odżywiania się,
 - rozwijanie świadomości własnego ciała i umiejętności dbania o nie.
2. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w szkole
3. Dostarczenie uczniom rzetelnej wiedzy o zagrożeniach (w tym o grupach destruktywnych) oraz o substancjach psychoaktywnych, a także o konsekwencjach ich zażywania
4. Uczenie podejmowania przez uczniów właściwych decyzji
5. Rozwijanie u uczniów umiejętności psychospołecznych i postaw asertywnych
6. Kształtowanie nawyków konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Rozbudzanie w uczniach zdrowych zainteresowań; stwarzanie możliwości rozwijania zainteresowań w różnych formach na terenie szkoły
7. Pomoc uczniom mającym trudności w nauce
8. Uczenie krytycznego stosunku do mediów, świadomego korzystania ze środków multimedialnych
9. Kształtowanie w uczniach poczucia własnej wartości
10. Wspieranie uczniów w sytuacjach trudnych
11. Uświadamianie uczniom ich odpowiedzialności prawnej
12. Pedagogizacja rodziców w celu wspierania profilaktycznej działalności w szkole. Wzrost kompetencji rodziców i nauczycieli w zakresie radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Realizacja powyższych celów będzie się odbywała w ramach:

- lekcji wychowawczych,
- nauczania poszczególnych przedmiotów,
- ścieżek edukacyjnych,
- zajęć świetlicowych,
- zajęć pozalekcyjnych,
- spotkań z rodzicami,
- Rad Pedagogicznych,
- spotkań i rozmów indywidualnych.

W realizacji programu będą uczestniczyć:

- uczniowie,
- nauczyciele i inni pracownicy szkoły,
- rodzice,
- zaproszeni specjaliści.

IV REALIZACJA ZADAŃ

Poszczególne cele i zadania programu profilaktyki będą realizowane na różnych poziomach.

Zadania pedagoga szkolnego

- diagnoza problemów wychowawczych,
- opracowywanie narzędzi diagnostycznych,
- monitorowanie i koordynowanie przebiegu realizacji programu,
- udzielanie wsparcia wychowawcom klas w pracy z uczniami i rodzicami,
- praca indywidualne i grupowa z uczniami,
- stała współpraca z różnymi organizacjami i instytucjami wspierającymi działalność szkoły w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży,
- systematyczne samodoskonalenie w zakresie wychowania i profilaktyki.

Zadania wychowawców klas

- przeprowadzanie zajęć w ramach realizacji programu na lekcjach wychowawczych,
- badanie sytuacji wychowawczej klasy prowadzonej przez danego wychowawcę,
- rozpoznawanie indywidualnych potrzeb uczniów,
- budowanie z uczniami relacji opartych na wzajemnym szacunku i zrozumieniu,
- analiza wyników badań ankietowych,
- udział w wewnątrzszkolnym doskonaleniu.

Zadania nauczycieli

- współpraca z wychowawcami klas i pedagogiem szkolnym,
- reagowanie na pojawiające się zagrożenia,
- realizacja zadań profilaktyczno – wychowawczych, ścieżek edukacyjnych,

- dyżurowanie na przerwach międzylekcyjnych zgodnie z harmonogramem,
- doskonalenie umiejętności zawodowych w zakresie profilaktyki i wychowania,
- reprezentowanie przez nauczycieli pozytywnych wzorów zachowań.

Zadania rodziców

- współudział w tworzeniu dokumentów regulujących pracę szkoły w zakresie wychowania i profilaktyki,
- uczestnictwo w diagnozie potrzeb w zakresie profilaktyki,
- współpraca z nauczycielami i pedagogiem,
- udział w szkoleniach organizowanych przez szkołę, poszerzających zakres wiedzy i umiejętności dotyczących zagrożeń i ich przeciwdziałania.

Zadania szkoły

- rozpoznawanie i diagnozowanie zagrożeń,
- organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
- stwarzanie warunków bezpieczeństwa i opieki uczniom,
- informowanie o zagrożeniach i ich skutkach,
- przygotowanie nauczycieli do przeciwdziałania zagrożeniom,
- współpraca z instytucjami wspierającymi ucznia,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych.

V STRATEGIE I FORMY ODDZIAŁYWAŃ

Realizując program profilaktyki należy posługiwać się odpowiednimi strategiami. Hansen podaje 4 takie strategie:

- przekształcanie przekonań normatywnych, tak aby były zgodne z prawdą o rzeczywistości,
- pobudzanie do podejmowania konstruktywnych osobistych postanowień,
- aktywizowanie systemu wartości przeciw zachowaniom dysfunkcyjnym,
- dostarczanie wiedzy o konsekwencjach zachowań ryzykownych.

W realizacji programu profilaktyki należy również uwzględnić:

- uczenie uczniów alternatywnych sposobów przeżywania codziennego życia,
- uczenie odmawiania w sytuacji presji społecznej.

Biorąc pod uwagę powyższe strategie oraz cele przyświecające programowi profilaktyki, ogół oddziaływań związanych z realizacją programu zgrupowany jest w następujące działania:

1) Działania informacyjne

Mają za zadanie dostarczenie wiedzy i adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonania racjonalnego wyboru.

Dostarczenie takich informacji ma spowodować zmianę postaw, a tym samym nie podejmowanie zachowań ryzykownych.

Wiedza będzie przekazywana w różnych formach:

- prelekcje, pogadanki, wykłady,
- gazetki informacyjne,
- artykuły,
- ulotki, i inne.

2) Działania edukacyjne

Mają pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, takich jak: radzenie sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów, asertywność.

U podstaw tych działań leży przekonanie, że ludzie, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym.

Działania te będą prowadzone głównie w formie warsztatów, z wykorzystaniem metod aktywnych.

3) Działania alternatywne

Ich celem jest stwarzanie uczniom odpowiednich warunków i form spędzania czasu wolnego, a także pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb (np. Sukcesu, przynależności) oraz osiąganie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną.

U podstaw tych działań leży założenie, że wielu uczniów nie ma możliwości zrealizowania swojej potrzeby aktywności, podniesienia samooceny poprzez osiąganie

sukcesów, czy też rozwoju zainteresowań. Dotyczy to zwłaszcza młodzieży zaniedbanej wychowawczo, pochodzącej z trudnych środowisk.

4) Wczesna interwencja

Celem tych działań jest rozpoznanie sytuacji wymagającej szybkiego reagowania oraz dobór reakcji indywidualnie do każdego ucznia, czy też sytuacji.

W jej zakres wchodzi pomoc osobom mającym trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów oraz wspieranie ich w sytuacjach kryzysowych, towarzyszenie w krytycznych momentach ich życia .

Odbywa się to przy współudziale specjalistów.

5) Zmiany środowiskowe

Skierowane są na identyfikację i zmienianie tych czynników środowiska społecznego i fizycznego uczniów, które sprzyjają zachowaniom problemowym.

W ich ramach znajduje się współdziałanie ze środowiskiem lokalnym, instytucjami, angażowanie rodziców, organizacja imprez środowiskowych.

VI EWALUACJA PROGRAMU

Programu profilaktyki zakłada jego bieżące monitorowanie oraz – po zakończeniu roku szkolnego – analizę stanu jego realizacji oraz ewaluację.

Będzie ona sporządzona na podstawie obserwacji, analizy dokumentów, ankiet, wywiadów oraz stopnia zainteresowania uczniów danym tematem. Pozwoli to ocenić, czy wykorzystane przy realizacji programy formy były dla uczniów ciekawe i czy dzięki nim zostały zrealizowane założone cele.

Jednocześnie na koniec roku szkolnego zostanie przygotowane pisemne sprawozdanie z przeprowadzonych działań w zakresie profilaktyki.

